

Konfiguracja sieci w systemach Unix/Linux

Witold Paluszynski
Katedra Cybernetyki i Robotyki
Politechnika Wroclawska
<http://www.kc.ir.pwr.edu.pl/~witold/>

2000–2013

Ten utwór jest dostępny na licencji

 **Creative Commons Uznanie autorstwa-
Na tych samych warunkach 3.0 Unported**

Utwór udostępniany na licencji Creative Commons: uznanie autorstwa, na tych samych warunkach. Udziela się zezwolenia do kopiowania, rozpowszechniania i/lub modyfikacji treści utworu zgodnie z zasadami w/w licencji opublikowanej przez Creative Commons. Licencja wymaga podania oryginalnego autora utworu, a dystrybucja materiałów pochodnych może odbywać się tylko na tych samych warunkach (nie można zastrzec, w jakikolwiek sposób ograniczyć, ani rozszerzyć praw do nich).

Tworzenie sieci

- zaplanowanie struktury fizycznej i logicznej sieci
  - przydzielenie adresów IP
  - uruchomienie fizyczne sieci:
    - interfejsy sieciowe komputerów
    - urządzenia sieciowe: transceivery, repeatery, huby, switche, routery
    - połączenia
  - konfigurowanie interfejsów sieciowych komputerów
  - konfigurowanie odwzorowania adresów fizycznych do adresów IP (arp)
  - konfigurowanie warstwy filtrowania pakietów (*firewall-a*)
  - konfigurowanie ścieżek statycznych i oprogramowania routera/ów
  - konfigurowanie rezerwera adresów symbolicznych i DNS-ów
-
- konfigurowanie usług sieciowych

Konfiguracja sieci — wstęp

3

Planowanie struktury fizycznej i logicznej sieci

Podstawowym i jednym z najprzydatniejszych elementów planowania struktury sieci jest rysunek. W prostych przypadkach może być odręczny i służyć tylko do pierwotnej konfiguracji i uruchamiania sieci. W bardziej rozbudowanych sieciach przydatne jest sporządzenie diagramu komputerowego, który może być aktualizowany przy dokonywaniu wszelkich zmian, a następnie wykorzystywany w raportach dla szefostwa firmy, w trakcie szkolenia nowych użytkowników i administratorów, a także udostępniany w Internecie, itp.

```
| | | ... |
+---+-----+ 192.168.1.0
|
router
wifi
|
+-----+-----+-----+ 172.16.0.0
| | | | | | | | | |
host1 print host2 switch AP wifi2 SDI
server1 |
|
TPSa
```

Konfiguracja sieci — wstęp

4

Konfiguracja interfejsu sieciowego

1. nazwa interfejsu (zwykle: nazwa modułu jądra obsługującego kartę sieciową, plus numer karty, np.: eth0, lan1, itp.)
2. adres IP
3. maska sieciowa
4. adres broadcastu

```
sequoia> ifconfig hme0 156.17.9.3 up netmask 255.255.255.128 \
broadcast 156.17.9.127
```

```
sequoia> ifconfig -a
lo0: flags=849<UP,LOOPBACK,RUNNING,MULTICAST> mtu 8232
    inet 127.0.0.1 netmask ff000000
hme0: flags=863<UP,BROADCAST,NOTRAILERS,RUNNING,MULTICAST> mtu 1500
    inet 156.17.9.3 netmask ffffffff broadcast 156.17.9.127
```

Konfiguracja sieci — konfiguracja interfejsu

5

Konfiguracja interfejsu (Sun Solaris)

```
diablo> ifconfig -a
lo0: flags=100849<UP,LOOPBACK,RUNNING,MULTICAST,IPv4,VIRTUAL> mtu 8232 index 1
    inet 127.0.0.1 netmask ff000000
hme0: flags=1000843<UP,BROADCAST,RUNNING,MULTICAST,IPv4> mtu 1500 index 2
    inet 156.17.9.14 netmask ffffff80 broadcast 156.17.9.127
hme1: flags=1000843<UP,BROADCAST,RUNNING,MULTICAST,IPv4> mtu 1500 index 3
    inet 192.168.128.1 netmask ffffff00 broadcast 192.168.128.255
```

Startowa konfiguracja interfejsu:

```
diablo> cat /etc/defaultrouter
156.17.9.6
diablo> cat /etc/hostname.hme0 /etc/hostname.hme1
diablo
diablo-sunray
diablo> cat /etc/netmasks
156.17.9.0 255.255.255.128
192.168.128.0 255.255.255.0 # SUNRAY ADD - DO NOT MODIFY
diablo> cat /etc/networks
loopback 127
arpanet 10
SunRay-hme1 192.168.128.0 SunRay # SUNRAY ADD - DO NOT MODIFY
SunRay-hme1 192.168.128.0 SunRay # SUNRAY ADD - DO NOT MODIFY
```

Konfiguracja sieci — konfiguracja interfejsu

6

Konfiguracja interfejsu (Linux)

```
amargosa> ifconfig -a
lo
Link encap:Local Loopback
inet addr:127.0.0.1 Bcast:127.255.255.255 Mask:255.0.0.0
UP BROADCAST LOOPBACK RUNNING MTU:3584 Metric:1
RX packets:811140 errors:0 dropped:0 overruns:0 frame:0
TX packets:811140 errors:0 dropped:0 overruns:0 carrier:0
collisions:0

eth0
Link encap:Ethernet HWaddr 02:60:8C:7A:99:1C
inet addr:156.17.30.22 Bcast:156.17.30.31 Mask:255.255.255.224
UP BROADCAST RUNNING MULTICAST MTU:1500 Metric:1
RX packets:10309963 errors:0 dropped:0 overruns:0 frame:5736
TX packets:7436831 errors:0 dropped:0 overruns:0 carrier:0
collisions:13844
Interrupt:5 Base address:0x300 Memory:c8000-ca000

eth1
Link encap:Ethernet HWaddr 02:60:8C:7A:96:D5
inet addr:156.17.9.6 Bcast:156.17.9.127 Mask:255.255.255.128
UP BROADCAST RUNNING MULTICAST MTU:1500 Metric:1
RX packets:14298997 errors:39 dropped:0 overruns:0 frame:199369
TX packets:8890688 errors:70 dropped:0 overruns:0 carrier:151
collisions:444116
Interrupt:9 Base address:0x310 Memory:cc000-ce000
```

Konfiguracja sieci — konfiguracja interfejsu

7

Startowa konfiguracja interfejsu (Linux)

W większości współczesnych dystrybucji Linuksa startowa konfiguracja interfejsów komputera czytana jest z pliku `/etc/network/interfaces`.

Przykład komputera ze statyczną konfiguracją sieciową:

```
panamint-238> cat /etc/network/interfaces
# The loopback network interface
auto lo eth0 eth0:1
iface lo inet loopback

# The primary network interface
iface eth0 inet static
    address 156.17.9.7
    netmask 255.255.255.128
    network 156.17.9.0
    broadcast 156.17.9.127
    gateway 156.17.9.6
# dns-* options are implemented by the resolvconf package, if installed
dns-nameservers 156.17.9.3
dns-search ict.pwr.wroc.pl
```

Konfiguracja sieci — konfiguracja interfejsu

8

Konfiguracja DHCP

Przedstawiony dotychczas proces podstawowej konfiguracji sieci komputerowej dotyczy przypadku statycznego, czyli stałego umiejscowienia naszego komputera w sieci, z na stałe przypisanymi parametrami: adresem IP i parametrami sieciowymi, ustaloną konfiguracją routingu (który może wykorzystywać dynamicznie zmienną tablicę ścieżek) i translacji nazw symbolicznych, itd.

Alternatywnie, konfiguracja sieciowa komputera może być dynamicznie wynegocjowana z serwerem systemu DHCP (Dynamic Host Configuration Protocol). Interfejs sieciowy możemy skonfigurować jako dhcp powodując uruchomienie komunikacji z serwerem DHCP (jeśli jest taki w sieci lokalnej) i pobranie od niego wszystkich parametrów (lub tylko niektórych, zgodnie z konfiguracją klienta DHCP).

Konfiguracja sieci — inne warianty konfiguracji

9

Opcje w konfiguracji DHCP

```
shuksan-533> cat /etc/dhclient.conf
# timing params, slightly aggressive at first, but then infrequent
backoff-cutoff 2;
initial-interval 1;
select-timeout 0;
timeout 30;
reboot 0;
retry 60;

request subnet-mask, broadcast-address, time-offset, routers,
domain-name, domain-name-servers, host-name,
netbios-name-servers, netbios-scope;
require subnet-mask, domain-name-servers;

# my individual hostname
#send host-name "shuksan";
supersede host-name "shuksan";
# watch for the trailing space here
prepend domain-name "palnet ict.pwr.wroc.pl up.wroc.pl stud.ii ";
# in case we have a name server we want to use it
#prepend domain-name-servers 127.0.0.1;
```

Konfiguracja sieci — inne warianty konfiguracji

11

Przykład konfiguracji DHCP obu interfejsów sieciowych (typu Debiana):

```
shuksan-206> cat /etc/network/interfaces
auto lo
iface lo inet loopback

auto eth0
iface eth0 inet dhcp

auto eth1
iface eth1 inet dhcp
# IIUWr
wireless-essid stud-WiFi
```

ciąg dalszy opcji dla klienta dhcp (/etc/dhclient.conf):

```
# my fallback static "lease"
lease {
interface "eth0";
fixed-address 156.17.9.95;
option subnet-mask 255.255.255.128;
option routers 156.17.9.6;
option domain-name-servers 156.17.9.3,156.17.9.6,156.17.18.10;
option host-name "shuksan";
option domain-name "palnet ict.pwr.wroc.pl up.wroc.pl stud.ii ";
renew 0 2038/1/17 02:14:07;
rebind 0 2038/1/17 03:14:07;
expire 0 2038/1/17 04:14:07;
}
```

Konfiguracja sieci — inne warianty konfiguracji

10

Konfiguracja sieci — inne warianty konfiguracji

12

Wirtualne interfejsy sieciowe

Wiele współczesnych systemów uniksowych pozwala na tworzenie **wirtualnych interfejsów** sieciowych. Wirtualny interfejs jest drugim, całkowicie oddzielnym interfejsem, korzystającym z tego samego interfejsu rzeczywistego (rzeczywistej karty sieciowej), co pierwotny interfejs skonfigurowany dla tej karty. Pozwala to np. komputerowi posiadającemu tylko jedną kartę sieciową komunikować się z więcej niż jedną siecią komputerową, albo posiadać więcej niż jeden adres sieciowy, i np. związany z tym adresem serwer.

Jeśli system obsługuje wirtualne interfejsy sieciowe, to aby ich użyć, wystarczy je skonfigurować. Interfejsy wirtualne posiadają zwykle nazwy postaci `eth0:1` gdzie `eth0` jest nazwą podstawowego interfejsu związanego z danym interfejsem fizycznym (kartą sieciową). Na przykład, konfiguracja na Linuksie:

```
ifconfig eth0:1 192.168.128.1 netmask 255.255.255.0
```

Konfiguracja interfejsu na Solarisie:

```
ifconfig eri0:1 plumb
ifconfig eri0:1 192.168.128.1 netmask 255.255.255.0
ifconfig eri0:1 up
```

Konfiguracja sieci — inne warianty konfiguracji

13

```
panamint-238> cat /etc/network/interfaces
# The loopback network interface
auto lo eth0 eth0:1
iface lo inet loopback

# The primary network interface
iface eth0 inet static
    address 156.17.9.7
    netmask 255.255.255.128
    network 156.17.9.0
    broadcast 156.17.9.127
    gateway 156.17.9.6
# dns-* options are implemented by the resolvconf package, if installed
dns-nameservers 156.17.9.3
dns-search ict.pwr.wroc.pl

# Additional virtual interface
iface eth0:1 inet static
    address 156.17.9.60
    netmask 255.255.255.128
    network 156.17.9.0
    broadcast 156.17.9.127
```

Konfiguracja sieci — inne warianty konfiguracji

14

Protokół ARP

```
shasta-749> arp -a
Net to Media Table: IPv4
Device IP Address Mask Flags Phys Addr
-----
eri0 printer.palnet 255.255.255.255 00:01:e6:23:36:a1
eri0 router.palnet 255.255.255.255 00:03:0a:00:90:ee
eri0 wifi.palnet 255.255.255.255 00:12:a9:55:5d:b7
eri0 sierra.palnet 255.255.255.255 08:00:20:7d:f1:3a
eri0 shasta.palnet 255.255.255.255 SP 00:03:ba:08:47:7b
eri0 BASE-ADDRESS.MCAST.NET 240.0.0.0 SM 01:00:5e:00:00:00
```

W wielu sieciach można wykorzystywać protokół ARP do samodzielnego odkrywania powiązań adresów fizycznych MAC urządzeń sieciowych z ich (deklarowanymi) adresami IP. W pozostałych przypadkach (albo w odniesieniu do niektórych tylko komputerów w sieci) można stosować statyczne powiązania, które nie mogą zostać usunięte przez ARP.

```
arp -s 156.17.9.3 0:1:2:3:4:5
arp -a 156.17.9.3
...
```

Konfiguracja sieci — odwzorowanie adresów IP na fizyczne

15

Protokół ARP (Linux)

Funkcje ARP w Linuksie realizuje jądro systemu. Można konfigurować te funkcje ustawiając odpowiednie zmienne jądra (??).

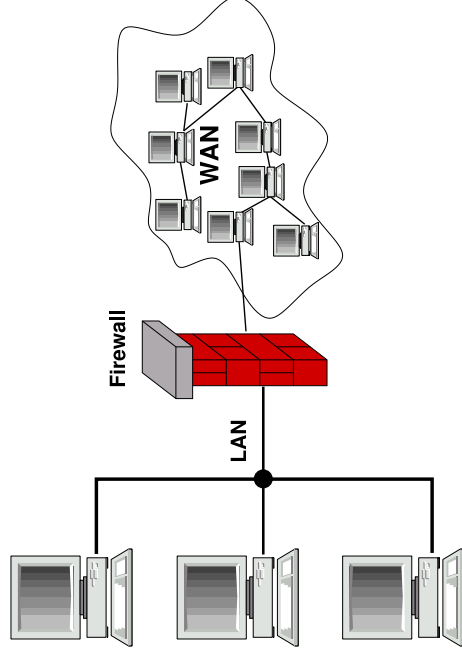
Alternatywnie można uruchomić zewnętrzny program arpd realizujący część tych funkcji zamiast jądra, z możliwością bardziej elastycznej ich konfiguracji.

Konfiguracja sieci — odwzorowanie adresów IP na fizyczne

16

Firewall jądra Linuksa

Jądro Linuksa posiada pewne funkcje o charakterze zapory ogniowej (*firewall*). Zasadniczo zapora ogniowa służy do izolacji i obrony systemu wewnętrznego względem świata zewnętrznego. Funkcje *firewalla* Linuksa pozwalają kontrolować pakiety sieciowe przemieszczające do systemu przez interfejsy sieciowe.

Struktura iptables

System iptables zawiera **łańcuchy** reguł, które zebrane są w **tabele**. Można tworzyć nowe reguły, i dodawać je do konkretnych łańcuchów konkretnych tabel. Jak również modyfikować istniejące w nich reguły. Podstawowe tabele iptables:

filter

To jest domyślna tabela, zawiera łańcuchy: INPUT, FORWARD, OUTPUT.

nat

Trafiają do niej pakiety nawiązujące nowe połączenia, zawiera łańcuchy: PREROUTING, OUTPUT, POSTROUTING.

mangle

Tabela dla wyspecjalizowanych konwersji pakietów. Zawiera łańcuchy: PREROUTING, INPUT, FORWARD, OUTPUT, POSTROUTING.

raw

Tabela stosowana przed wszystkimi innymi, zawiera łańcuchy: PREROUTING i OUTPUT.

Reguły filtrowania pakietów

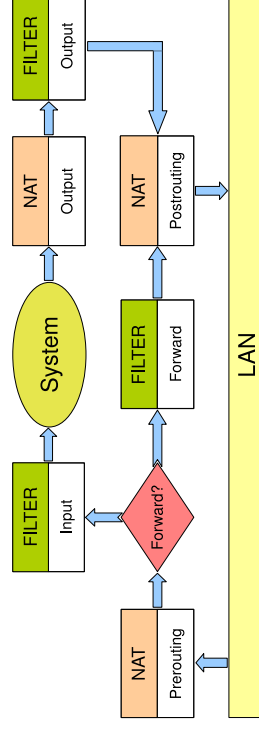
Jądro Linuksa posiada wbudowaną, konfigurowalną warstwę filtrowania pakietów sieciowych. Dzięki temu jest możliwa realizacja takich funkcji jak:

- wybiórcze blokowanie pakietów wpływających do systemu z interfejsów sieciowych,
- blokowanie pakietów wysyłanych do sieci przez oprogramowanie systemu,
- konwersja pakietów zgodnie z określonymi regułami.

W starszych implementacjach jądra Linuksa konfigurację warstwy filtrowania pakietów realizowały programy *ipfwadm* i *ipchains*. W nowych jądrach (≥ 2.4) za konfigurację odpowiedzialny jest program *iptables*.

Przeptyw pakietów przez iptables

Poniższy diagram ilustruje przepływ pakietów przez łańcuchy iptables. Dla uproszczenia pominięte w nim zostały tabele *raw* i *mangle*.

Każdy pakiet sieciowy jest przetwarzany po kolei przez wszystkie reguły każdego łańcucha, do momentu, w którym reguła „pasuje” do pakietu. Wtedy wykonywana jest akcja określona przez daną regułę. Gdy żadna reguła łańcucha nie pasuje do pakietu, wtedy wykonywana jest domyślna akcja łańcucha.

Reguły iptables

Polecenie iptables może tworzyć nowe reguły filtrowania i dodawać je, lub usuwać, w określonym miejscu sekwencji reguł. Każda reguła określa przeznaczenie pakietu jako: ACCEPT, DROP, QUEUE, RETURN, lub przetwarzanie przez inny, indywidualnie zdefiniowany łańcuch reguł.

- ACCEPT — oznacza akceptację pakietu i wyjście z danego łańcucha
- DROP — skasowanie pakietu i zakończenie jego przetwarzania
- QUEUE — przetwarzanie pakietu w przestrzeni użytkownika
- RETURN — porzucenie bieżącego łańcucha i powrót do przetwarzania pakietu przez następną regułę łańcucha wywołującego; wykonanie akcji domyślnej jeśli jest to ostatnia reguła lub łańcuch wbudowany

Dopasowanie reguły do pakietu może być określone przez parametry pakietu: protokół i rodzaj usługi sieciowej (nr portu lub kod pakietu), adres IP nadawcy lub odbiorcy, i nazwę interfejsu sieciowego przez który pakiet wszedł do systemu, lub przez który ma być wysłany. Ponadto, mogą być stosowane dodatkowe moduły dopasowania pakietów, pozwalające na tworzenie bardziej wyspecjalizowanych reguł.

iptables: przykładowe konfiguracje (1)

Domyślnym celem (przeznaczeniem) jądra Linuksa jest ACCEPT dla wszystkich pakietów w tabeli filter w łańcuchach FORWARD, INPUT i OUTPUT.

Rozważmy sytuację, w której chcemy zezwolić na otwieranie dowolnych połączeń wychodzących (łańcuch OUTPUT), ale zabronić wszelkich pakietów przychodzących, jak również przepływu obcych pakietów przez naszą maszynę.

```
iptables -P FORWARD DROP
iptables -P INPUT DROP
```

Mogłoby się wydawać, że to jest minimalna sensowna konfiguracja systemu.

W rzeczywistości jednak nie jest ona przydatna prawie do niczego, ponieważ nie wpuszcza pakietów odpowiedzi na połączenia wychodzące!!

Skonfigurowany powyższymi poleceniami system może tylko wysyłać polecenia, ale nie przyjmie żadnej odpowiedzi.

iptables: przykładowe konfiguracje (2)

Załóżmy, że jako minimalną konfigurację sieciową chcemy mieć zdolność browsowania Internetu, czyli otwierania połączeń HTTP do zdalnych serwerów na porcie 80. Aby wpuścić do systemu pakiety odpowiedzi dotyczące tych połączeń, można dodać reguły:

```
iptables -A INPUT --protocol tcp --source-port 80 -j ACCEPT
iptables -A INPUT --protocol udp --source-port 53 -j ACCEPT
```

Druga reguła umożliwiła uzyskiwanie odpowiedzi z DNS w przypadku użycia adresów symbolicznych, które masowo pojawiają się w dokumentach HTTP (np. obrazki). Klient może komunikować się z serwerem DNS protokołem TCP lub UDP. Powyższa reguła umożliwia tylko komunikację UDP.

iptables: przykładowe konfiguracje (3)

Załóżmy teraz, że do podstawowego zestawu wykonywanych połączeń chcemy dodać jeszcze ssh (port 22) reguła:

```
iptables -A INPUT --protocol tcp --source-port 22 -j ACCEPT
```

Gdybyśmy chcieli dalej uruchomić serwer sshd i wpuścić ruch ssh inicjowany na zewnątrz, konieczna byłaby podobna ale dualna reguła:

```
iptables -A INPUT --protocol tcp --destination-port 22 -j ACCEPT
```

Podobna reguła będzie konieczna, gdybyśmy chcieli przyjmować na lokalnym serwerze X Window klientów łączących się z naszym serwerem bezpośrednio (a nie np. przez tunel ssh). Dla serwera :0 reguła ma postać:

```
iptables -A INPUT --protocol tcp --destination-port 6000 -j ACCEPT
```

iptables: przykładowe konfiguracje (4)

Powyższe przykłady pokazują sposób tworzenia zezwoleń na wpuszczanie ruchu pakietów sieciowych w oparciu o ich numery portów wychodzących lub docelowych. Dotyczy to komunikacji sieciowej opartej o połączenia TCP. W podobny sposób można konfigurować ruch pakietów bezpołączeniowych UDP. Jednak nie obejmuje to np. pingów, wykorzystujących protokół ICMP warstwy sieciowej (IP).

Protokoły warstwy sieciowej nie mają połączeń ani numerów portów. Mają tylko kody pakietów, i iptables umożliwia tworzenie reguł według kodów pakietów. Chcąc mieć możliwość „ping”-owania innych systemów, musimy umożliwić przyjmowanie pakietów ICMP typu ECHO-REPLY, które mają kod 0.

```
iptables -A INPUT --protocol icmp --icmp-type 0 -j ACCEPT
```

Dla odmiany, chcąc umożliwić innym systemom skutecznego pingowania nas, musimy umożliwić pakietom ICMP typu ECHO (kod 8) wchodzenia do naszego systemu:

```
iptables -A INPUT --protocol icmp --icmp-type 8 -j ACCEPT
```

iptables: przykładowe konfiguracje (5)

Jako małe uzupełnienie powyższej konfiguracji można uwzględnić następujące reguły, umożliwiające pracę w systemie NFS (na dysku importowanym z sieciowego serwera plików):

```
iptables -A INPUT --protocol tcp --source-port 2049 -j ACCEPT
iptables -A INPUT --protocol tcp --destination-port 2049 -j ACCEPT
```

Druga z powyższych reguł ma zastosowanie w przypadku eksportowania dysku z lokalnego systemu do innych systemów w sieci.

iptables: podsumowanie — konfiguracja minimalna

Powyższe reguły stanowią niezłą minimalną konfigurację komputera osobistego:

```
# ustawienie polityki restrykcyjnej
iptables -P FORWARD DROP
iptables -P INPUT DROP

# umożliwienie translacji adresów
iptables -A INPUT --protocol udp --source-port 53 -j ACCEPT

# umożliwienie pracy z ssh i HTTP
iptables -A INPUT --protocol tcp --source-port 80 -j ACCEPT
iptables -A INPUT --protocol tcp --source-port 22 -j ACCEPT

# przyjmowanie przychodzących połączeń ssh
iptables -A INPUT --protocol tcp --destination-port 22 -j ACCEPT

# przyjmowanie klientów X Window
iptables -A INPUT --protocol tcp --destination-port 6000 -j ACCEPT

# pingowanie innych
iptables -A INPUT --protocol icmp --icmp-type 0 -j ACCEPT
# mozliwosc pingowania nas - w zalezności od preferencji
###iptables -A INPUT --protocol icmp --icmp-type 8 -j ACCEPT
```

Routing (trasowanie?)

Czynność wyboru ścieżki sieciowej, do której należy wysłać dany pakiet sieciowy. Decyzja jest podejmowana na podstawie docelowego adresu IP pakietu, i jej wynikiem jest wybór komputera w (jednej z) sieci lokalnej(ych), do której(ych) dany komputer jest podłączony. Routing jest czynnością wykonywaną w ramach protokołu IP (warstwy sieciowej, w nomenklaturze ISO).

Routing realizowany jest w sposób niezwykle prosty: jądro Uniksa posiada tablicę ścieżek sieciowych, określającą powiązania docelowych adresów IP komputerów i całych sieci, z bramami, czyli adresami IP komputerów w sieci lokalnej, czyli takich, do których przesłanie jest bezpośrednie.

Może istnieć wiele ścieżek w tej tablicy, i wybierana jest zawsze najlepiej dopasowana, to znaczy najbardziej szczegółowa ścieżka zgodna z danym adresem docelowym. W braku takiej ścieżki używana jest specjalna ścieżka domyślna, a gdy jej nie ma, pakietu nie da się wysłać do miejsca przeznaczenia, i routing kończy się niepowodzeniem. Pakiet zostaje zwrócony skasowany, natomiast do nadawcy może zostać wysłany komunikat informujący go o błędzie w jego tablicy ścieżek.

Konfiguracja sieci — konfiguracja routingu

29

Routing — tablica ścieżek sieciowych

zwykły komputer

```
sequoia> netstat -rn
Routing Table: IPv4
Destination      Gateway          Flags Ref  Use  Interface
-----
156.17.9.0       156.17.9.3      U        1    27617 1e0
224.0.0.0        156.17.9.3      U        1     0 1e0
default          156.17.9.16    UG       1   87628
127.0.0.1        127.0.0.1      UH       1     58 1o0
```

komputer służący jako router kilku sieci lokalnych

```
amargosa-201> netstat -rn
Kernel IP routing table
Destination      Gateway          Genmask         Flags      MSS Window  irtt Iface
156.17.9.160     156.17.9.13    255.255.255.224 UG         0 0          0 eth1
156.17.9.128    156.17.9.22    255.255.255.224 UG         0 0          0 eth1
156.17.30.0     0.0.0.0        0.0.0.0        0 0          0 eth0
156.17.9.0      0.0.0.0        255.255.255.128 U          0 0          0 eth1
127.0.0.0       0.0.0.0        0.0.0.0        U          0 0          0 lo
0.0.0.0         156.17.9.16    0.0.0.0        UG         0 0          0 eth1
```

Konfiguracja sieci — konfiguracja routingu

30

tahoe-201> netstat -rn

```
Routing Table: IPv4
Destination      Gateway          Flags Ref  Use  Interface
-----
156.17.19.158    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.190    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.191    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.188    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.156    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.189    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.236.2     156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.154    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.186    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.155    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.187    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.184    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.153    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.182    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.63.250    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.180    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.249.158   156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.149    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.146    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.144    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.176    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.145    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.177    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.174    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.143    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.175    156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.229.217   156.17.30.126  UGH      1     0
156.17.19.140    156.17.30.126  UGH      1     0
... dalszych 617 sciezek
```

Konfiguracja sieci — konfiguracja routingu

31

Konfiguracja sieci — konfiguracja routingu

32

Routing statyczny

Utrzymywanie tablicy ścieżek w stanie aktualnym nie jest łatwym zadaniem. Ścieżki sieciowe mogą być wprowadzane ręcznie przez administratora (są to tzw. ścieżki statyczne), jak również automatycznie, przez programy odpowiedzialne za aktualizację informacji o połączeniach między sieciami (ścieżki dynamiczne).

Routing statyczny oznacza wyłącznie ręczną aktualizację tablicy ścieżek. Ścieżki są tworzone w czasie startu systemu z plików startowych, i ewentualnie zmieniane ręcznie przez administratora, gdy pojawia się taka potrzeba, na przykład przy przeadresowaniu komputerów i/lub sieci lokalnych.

```
### polecenie w skryptach startowych
# route add default 156.17.9.16 1
# route add -net 156.17.4.0 gw 156.17.9.6

Solaris# cat /etc/defaultrouter
156.17.9.16

Linux# cat /etc/sysconfig/network
NETWORKING=yes
HOSTNAME=panamint
GATEWAY=156.17.9.16
NISDOMAIN=stud.ict.pwr.
```

Konfiguracja sieci — konfiguracja routingu

33

Aktualizacja tablicy ścieżek — protokół ICMP

Protokół komunikatów kontrolnych ICMP warstwy sieciowej (IP) posiada opcje odpowiadania na pakiety, co do których router wie, że albo nie mogą być poprawnie doręczone (ICMP Host Unreachable), albo że istnieje dla tych pakietów prostsza ścieżka do przeznaczenia (ICMP Host Redirect). Na podstawie takich informacji komputer wysyłający pakiet może zaktualizować swoje tablice ścieżek.

```
sequoia-379> ping 156.17.9.131
PING 156.17.9.131: 56 data bytes
ICMP Host redirect from gateway tahoe (156.17.9.16)
to ithaca (156.17.9.22) for 156.17.9.131
ICMP Host Unreachable from gateway ithaca (156.17.9.155)
for icmp from sequoia (156.17.9.3) to 156.17.9.131
ICMP Host Unreachable from gateway ithaca (156.17.9.155)
for icmp from sequoia (156.17.9.3) to 156.17.9.131
ICMP Host Unreachable from gateway ithaca (156.17.9.155)
for icmp from sequoia (156.17.9.3) to 156.17.9.131
^C
----156.17.9.131 PING Statistics----
 3 packets transmitted, 0 packets received, 100% packet loss
```

Konfiguracja sieci — konfiguracja routingu

35

Mechanizm ICMP Host Redirect można wywołać, tworząc niepoprawną ścieżkę sieciową przez komputer, który nie jest routerem (bramą) sieci lokalnej.

```
## host 156.17.193.201 jest poza siecią lokalną
## host 156.17.9.13 jest w sieci lokalnej ale nie jest routerem

# netstat -rn
Kernel IP routing table
Destination Gateway Genmask Flags MSS Window irtt Iface
156.17.9.0 0.0.0.0 255.255.255.128 U 0 0 0 eth0
0.0.0.0 156.17.9.6 0.0.0.0 UG 0 0 0 eth0

# route add -host 156.17.193.201 gw 156.17.9.13

# netstat -rn
Kernel IP routing table
Destination Gateway Genmask Flags MSS Window irtt Iface
156.17.193.201 156.17.9.13 255.255.255.255 UGH 0 0 0 eth0
156.17.9.0 0.0.0.0 255.255.255.128 U 0 0 0 eth0
0.0.0.0 156.17.9.6 0.0.0.0 UG 0 0 0 eth0

# ping 156.17.193.201
PING 156.17.193.201 (156.17.193.201) 56(84) bytes of data.
64 bytes from 156.17.193.201: icmp_req=1 ttl=249 time=3.31 ms
From 156.17.9.13: icmp_seq=2 Redirect Host(New nexthop: 156.17.9.6)
64 bytes from 156.17.193.201: icmp_req=2 ttl=249 time=0.918 ms
64 bytes from 156.17.193.201: icmp_req=3 ttl=249 time=0.811 ms
64 bytes from 156.17.193.201: icmp_req=4 ttl=249 time=0.913 ms
```

Konfiguracja sieci — konfiguracja routingu

34

Konfiguracja sieci — konfiguracja routingu

36

Mechanizm ICMP Host Redirect może być przydatny w przypadku błędnej konfiguracji komputera, ale może też być zagrożeniem, przed którym czasami warto się zabezpieczyć.

```
### zablokowanie przyjmowania redirect-ow ICMP
# echo 0 > /proc/sys/net/ipv4/conf/all/accept_redirects

### zablokowanie wysyłania redirect-ow ICMP
# echo 0 > /proc/sys/net/ipv4/conf/all/send_redirects

### zablokowanie przekazywania "obcych" pakietów sieciowych
# echo "0" > /proc/sys/net/ipv4/ip_forward

### nie wysyłamy odpowiedzi na rozgłaszane "pingi" ICMP
# echo "0" > /proc/sys/net/ipv4/icmp_echo_ignore_broadcasts

### nie wysyłamy odpowiedzi na zadne "pingi" ICMP
# echo "0" > /proc/sys/net/ipv4/icmp_echo_ignore_all
```

Ścieżki statyczne wpisane „ręcznie” do tablicy ścieżek pozostają tam na stałe. Odróżniają się one od ścieżek dynamicznych, wpisywanych przez tzw. demony routingu, stale aktualizujące tablicę ścieżek przez wpisywanie i usuwanie ścieżek. Te programy posiadają wiedzę aprioryczną o połączeniach w sieci lokalnej, i wymieniają się tą wiedzą z innymi takimi programami, stosując w tym celu jeden z kilku istniejących protokołów komunikacyjnych, tzw. protokołów routingu.

Najstarszym takim protokołem jest RIP (*Routing Information Protocol*), pozwalający na wyrażanie informacji o połączeniach i ich kosztach w formie liczby przeskoków (*hop-count*). Standardowy demon routingu realizujący RIP w systemie Unix to `routed`. Przykładowy plik konfiguracyjny:

```
sequoia-295> cat /etc/gateways
net 0.0.0.0 gateway 156.17.9.16 metric 1 passive
net 156.17.30.0 gateway 156.17.9.6 metric 1 active
```

Protokół RIP, podobnie jak demon `routed`, ma wiele ograniczeń, i niezwykle prostą konstrukcję opierającą się na rozgłaszaniu posiadanej informacji o ścieżkach. Ta prostota jest wielką zaletą w konstruowaniu małych sieci o niewielkich wymaganiach. Jednak w poważniejszych sytuacjach konieczne jest stosowanie innych programów i protokołów.

W systemie Linux dostępny jest bardzo dobry demon routingu `gated`. Obsługuje on wiele protokołów routingu, np. OSPF. Przykład konfiguracji:

```
amargosa> cat /etc/gated.conf
rip yes {
  preference 200 ;
  interface "eth1" noripin ripout ;
  interface "eth0" noripin noripout ;
};
ospf yes {
  area 156.17.40.0 {
    networks {
      156.17.9.0 masklen 25;
      156.17.30.0 masklen 27;
    };
    interface "eth0" cost 20 {enable};};
    interface "eth1" cost 2 {enable};};
};
```

Badanie ścieżek sieciowych

Użytecznym narzędziem do badania ścieżek sieciowych jest `traceroute`. Wysyła ono określone pakiety do zadanego adresu docelowego, jednak ustawiając czas życia pakietów (maksymalna liczba kroków sieciowych, jakie pakiet może pokonać) na stopniowo zwiększające się od zera wartości. Każda kolejna brama sieciowa, kasująca pakiet ze względu na wyzerowany czas życia odsyła (nieobowiązkowo) nadawcy informację o tym, którą `traceroute` wykorzystuje dla odtworzenia ścieżki pokonywanej przez pakiet w drodze do przeznaczenia.

```
traceroute
```

```
traceroute -I
```

```
traceroute -I -m 60
```

Istnieje wiele innych narzędzi do badania ścieżek sieciowych. Na przykład, program `mtr` łączy w sobie funkcjonalność `traceroute` i `pinga`, wysyłając pakiety w kółko i wyświetlając dynamicznie zmieniający się stan połączeń.

Translacja nazw symbolicznych — rezolwer

- rezolwer: algorytm translacji adresów symbolicznych na adresy IP stosowany w danym komputerze
- rezolwer ma zwykle postać biblioteki dynamicznej kompilatora C (`libresolv`) implementującej funkcje: `gethostbyname` i `gethostbynameaddr`
- z biblioteką tą linkują się zarówno programy systemowe jak i programy użytkownikowe, co pozwala na jednolitą interpretację danej nazwy

- W starszych systemach rezolwer korzysta z tablicy translacji adresów `/etc/hosts`, i opcjonalnie z serwera lub serwerów DNS zgodnie ze specyfikacją w pliku `/etc/resolv.conf`

```
sierra> cat /etc/hosts
127.0.0.1    localhost
172.16.0.1  sierra.palnet  sierra loghost
172.16.0.3  shasta.palnet  shasta
156.17.9.3  sequoia.ict.pwr.wroc.pl sequoia
156.17.4.4  tryglaw.ii.uni.wroc.pl tryglaw
156.17.181.99 yoyo.ar.wroc.pl yoyo
156.17.181.101 geo1.ar.wroc.pl geo1
```

```
sierra> cat /etc/resolv.conf
domain palnet
search palnet ict.pwr.wroc.pl ii.uni.wroc.pl ar.wroc.pl
nameserver 172.16.0.1
```

- W nowszych systemach resolver może korzystać z wielu różnych źródeł danych, takich jak: lokalne pliki konfiguracyjne, system DNS, bazy danych NIS lub LDAP. Odwołuje się do tych źródeł zgodnie z precyzyjnym algorytmem określającym w jakiej kolejności z nich korzystać i w jakich sytuacjach odwoływać się do innych źródeł. Algorytm zadany jest plikiem konfiguracyjnym `/etc/nsswitch.conf` natomiast plik `/etc/resolv.conf` określa tylko kolejność zapytań do serwerów DNS.

Przykłady specyfikacji resolvera z pliku `/etc/nsswitch.conf`:

```
hosts:      files dns
```

Sprawdzamy najpierw w pliku `/etc/hosts`, a tylko dla nazw, których tam nie ma, odwołujemy się do systemu DNS.

```
hosts:      ldap dns [NOTFOUND=return] files
```

Sprawdzamy kolejno: w bazie danych LDAP i systemie DNS. Gdy system DNS odpowie, że nazwy nie ma, to traktujemy tę odpowiedź jako ostateczną i kończymy zapytanie. Tylko gdyby system DNS nie odpowiadał, sprawdzamy w lokalnym pliku `/etc/hosts`

Translacja nazw symbolicznych — system DNS

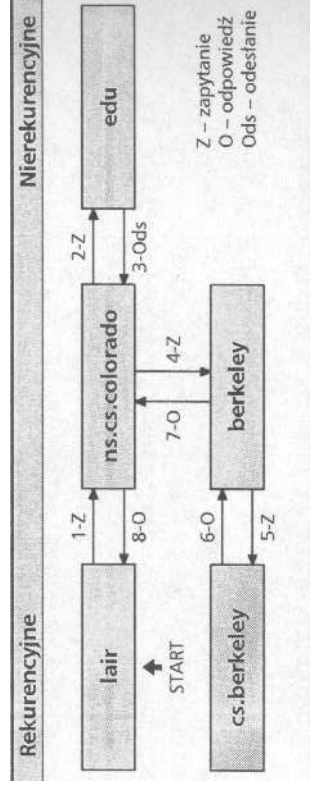
- DNS (*Domain Name System*) — hierarchiczny, rozproszony system nazw symbolicznych w Internecie
- oparty na oddelegowaniu administracji domenami różnym instytucjom, korzystającym z własnych serwerów DNS, automatycznie wymieniającym między sobą informacje o administrowanych przez siebie domenach
- domena — poddrzewo hierarchicznego drzewa nazw
- własności: nadmiarowość, replikacja, buforowanie, duża niezawodność i tolerancja błędów, optymalizacja procesu uzyskiwania odpowiedzi w warunkach rzadkich zmian
- serwer DNS — program, którego zadaniem jest podawanie translacji adresu określonego w zapytaniu klienta, i komunikujący się z innymi serwerami DNS, w celu jej znalezienia
- serwery DNS mogą posiadać redundancję — dla danej domeny można wprowadzić oprócz serwera głównego (**primary**), równoważne serwery dodatkowe (**secondary**)

Serwery systemu DNS

- serwer DNS domyślnie jest **rekurencyjny**; w sytuacji gdy nie zna odpowiedzi na otrzymane zapytanie, sam kontaktuje się z innymi serwerami aby ją uzyskać, i udzielić pytającemu klientowi
- rekurencyjny serwer jest właściwym rozwiązaniem dla sieci lokalnej, ponieważ pozwala klientom zawsze uzyskać odpowiedzi na swoje pytania, a ponadto może przechowywać uzyskane odpowiedzi, i udzielać ich potem kolejnym klientom bez ponownego odpytywania rekurencyjnego
- serwer DNS może być również **nierekurencyjny**; w przypadku nieznamomości odpowiedzi serwer taki nie pyta się innych serwerów, tylko odpowiada tzw. odsyłaczem (ang. *referral*), podającym adres innego, bardziej właściwego dla danej domeny serwera DNS
- serwery DNS wyższego poziomu w hierarchii Internetu (np. serwery główne takich domen jak `.com` albo `.pl`) są z zasady nierekurencyjne, więc tym bardziej nie przechowują informacji, które ich nie dotyczą

Dla domen pośrednich pomiędzy siecią lokalną a domeną główną Internetu musimy wybrać pomiędzy pracą rekurencyjną a nierekurencyjną serwera DNS. Jednak nierekurencyjny serwer nie może obsługiwać normalnych klientów, nieprzygotowanych na otrzymanie na swoje zapytanie odpowiedzi w postaci odsyłacza.

Przykład sekwencji odwołań do serwerów DNS dla zapytania o nazwę mammoth.cs.berkeley.edu wykonanego na komputerze lair.cs.colorado.edu:

Serwery DNS

primary — jest tylko jeden taki serwer dla strefy (ang. zone); strefa jest częścią domeny administrowaną przez serwer

secondary — takich może być dla danej strefy wiele, automatycznie aktualizują one swoje dane i ich odpowiedź jest równoważna odpowiedzi serwera *primary*

caching-only — nie jest właściwym źródłem informacji o żadnej strefie, nie posiada własnych informacji tylko realizuje funkcję rekurencyjnego odpytywania innych serwerów i przechowuje informacje przez dozwolony okres; można go uważać za rodzaj aktywnego klienta; jeśli nie chcemy zakładać w danym systemie serwera DNS, ale chcemy zaoszczędzić na ruchu sieciowym do zewnętrznych serwerów DNS, to możemy założyć właśnie serwer *caching-only*

Jeden serwer (uruchomiona instancja programu) może być serwerem primary dla jednej strefy (lub kilku), i serwerem secondary dla grupy innych stref, albo może być czystym serwerem caching-only.

Konfiguracja serwera DNS

Pliki konfiguracyjne serwera DNS:

- /etc/named.conf — określa zestaw stref administrowanych przez serwer i położenie plików definiujących strefy
- pliki definiujące strefy — zbiory rekordów zasobów (*resource records*):
  - rekord SOA — definiuje strefę i jej podstawowe parametry
  - rekord NS — identyfikuje serwery DNS autorytatywne (właściwe) dla danej strefy
  - rekord A — powiązanie pojedynczej nazwy z adresem IP
  - rekord TXT — dodatkowe informacje dla rekordu A
  - rekord HINFO — dodatkowe informacje o typie komputera rekordu A
  - rekord MX — określa obsługę usług pocztowych dla adresu
  - rekord CNAME — określa dodatkową nazwę (alias)
  - rekord PTR — powiązanie odwrotne: adresu IP z nazwą symboliczną

Odpytywanie serwerów DNS

Narzędzia pozwalające wysyłać zapytania do serwerów DNS: nslookup, host, dig. nslookup jest narzędziem tradycyjnym i wygodnym dla prostych zapytań.

```
### zwykle zapytanie o adres symboliczny
nslookup amargosa

### zapytanie konkretnego serwera o rekord MX dla adresu
nslookup -query=mx stud.ict.pwr.wroc.pl sun2.pwr.wroc.pl

dig ma bardzo rozbudowany interfejs i domyślnie wyświetla dużo informacji.
Powoduje to, że lepiej nadaje się do zapytań wyspecjalizowanych.

### zwykle zapytanie o adres symboliczny
dig www.uw.edu.pl

### zablokowanie zapytan rekurencyjnych
dig +norecurse www.uw.edu.pl

### zapytanie o serwery DNS danego hosta
dig +nssearch www.uw.edu.pl
```

Badanie stanu warstwy sieciowej narzędziem netstat

Pierwszy argument określa podsystem (domyślnie lista otwartych gniazdek):

```
-r - tablica routingu jądra
-g - istniejące grupy multicast
-i - istniejące interfejsy sieciowe
-M - połączenia przekierowywane (masquerade)
-s - statystyki
```

Badanie sieci narzędziem nmap

```
nmap — przykłady z manuala:
# skanuje wszystkie porty i wyświetla poszerzone informacje
nmap -v target.example.com
# skanuje metoda Stealth SYN cały segment sieci (255 adresów ip)
# z proba odgadnięcia systemu operacyjnego
sudo nmap -SS -O target.example.com/24
# skanuje metoda Xmas tree pierwsza połowka segmentu sieci
# tylko wybrane porty: sshd, DNS, pop3d, imapd, i 4564??
nmap -sX -p 22,53,110,143,4564 198.116.*.1-127
# skanuje w standardowy sposób całą domene
host -l company.com | cut -d -f 4 | ./nmap -v -iL -
# rozszerzone, zaawansowane testy (-A), z agresywnym ustawieniem
# opóźnien (skrócone timeouty oczekiwania na odpowiedzi)
nmap -A -T4 scanme.nmap.org
```

```
# What Network Services are Running?
netstat -tanup
# or if you just want tcp services
netstat -tanp
netstat -ap|grep LISTEN|less
# Need stats on dropped UDP packets?
netstat -s -u
# or TCP
netstat -s -t
# or summary of everything
netstat -s
# or looking for error rates on the interface?
netstat -i
# Listening interfaces?
netstat -l
```

Monitorowanie ruchu sieciowego narzędziem tcpdump

Używanie tcpdump wymaga użycia przywilejów roota, ponieważ przelacza kartę sieciową w tryb „podsluchiwania” *promiscuous*.

Monitorowanie całego ruchu z wyjątkiem bieżącego połączenia ssh:

```
tcpdump -i eth0 -nN -vvv -xX -s 1500 port not 22
```

Odfiltrowanie również portu 123, badanie całych pakietów:

```
tcpdump -i eth0 -nN -vvv -xX -s 0 port not 22 and port not 123
```

Filtrowanie konkretnego hosta:

```
tcpdump -i eth0 -nN -vvv -xX port not 22 and host 81.169.158.205
```

Wyświetlanie tylko adresu IP i małej porcji danych, przerwij po 20-tu pakietach:

```
tcpdump -i eth0 -nN -s 1500 port not 22 -c 20
```

Wykrywanie ataków DOS przez wyświetlanie pakietów SYN na wszystkich interfejsach:

```
tcpdump 'tcp[13] & 2 == 2'
```

Materiały źródłowe

<http://wiki.debian.org/iptables>

<http://mnap.org/bennieston-tutorial/>

<http://www.thegeekstuff.com/2011/06/iptables-rules-examples/>